

C lativa. sic enim considerans de sensu, considerat de omni sensibili, & considerans de intellectu, considerat de omni intelligibili, ut dicit Arist. in principio libri de Partibus animarum. prima igitur materia, ut subiectum, & ut potentia respicit formas naturales, & sic considerat formas inquantum sunt perfectiones, & adtus perfectiores materiam. unde quælibet forma quantuncumq; perfecta describitur isto modo, ut dicitur esse actus suæ materiæ. dicitur enim in diffinitione animæ, quæ anima est actus corporis organici Physici potentia utam habentis. sed prima materia, ut potentia passiva refertur ad primam formam, ut est potentia activa, & sic formaliter dicitur primus motor, & sic Naturalis etiam considerat utrunq; sicut diximus. unde Cömen. 12. Meta. com. 18. inquit. omnes formæ sunt in potestate in prima materia, & sunt in actu in primo motore, & ibidem com. 24. inquit, forma primi mouentis est quodammodo omnes formæ. materia igitur prima, ut à Naturali consideratur dicitur relatiue ad formas naturales inquantum naturales sunt, & ideo de utrisq; considerat: tamen ut à Naturali consideratur dicitur relatiue ad id quod est prima forma, nõ tamen ut sic, sed inquantum est primus motor, & potentia activa, quia licet ista sint una res numero, sunt tamen plura secundum rationes formales. Similiter patet quod finis, ut terminat motum, pertinet ad illum qui considerat agens per motum. sed finis ultimus cognoscitur alio modo quàm sit uia motus, & sic diximus. Et ita mihi uideatur in tanta difficultate dicere, & si alii melius possunt dicere, dent laudẽ & gratiam Deo.

Propo. 29.

Oportet principia semper manere.

SCRIBITUR ista propositio in primo Physicæ auctulca. tex. cö. 50. Intelligitur tamen isto modo, sicut glossat eam Cömen. uidelicet, quod principia non debent esse transmutabilia, & generabilia ex aliis. Nam sicut patet ponderanti ad hunc sensum uadit intentio Philosophi ibi, uult enim ibi ostendere quod necdum principia nõ sunt infinita, immo etiam quod nec quæcunq; contraria sunt principia. Nam contrariorum quædam sunt prima, & quædam posteriora: quæ autem posteriora sunt nõ possunt esse principia, quia facta sunt ex primis. De ratione autẽ principiorum est quod semper permanent, hoc est dictum, ut permanent in ratione primi. Nam. 5. Meta. text. cö. 1. De ratione principii est primum esse. & primo Posteriorum, idem dicitur cö. 1. & principium. unde loquitur ibi textus de albo, & nigro, & dulci, & amaro, quæ sunt extrema contraria, ex quibus media generatur. Manifestum est autem quod sicut permanent in præmissis, sic debet colligere in conclusione. si igitur intendit probare quod non omnia contraria sunt principia, quia principia oportet manere, sed contraria posteriora non permanent, quia sunt ex aliis, ideo nõ sunt principia. Si per permanentiam Philosophus intellexisset permanentiam sempiternam secundum genus, uel secundum speciem, patet quod contraria etiam posteriora illo modo semper permanent, stante æternitate mundi, oportet igitur per permanentiam, ut intelligat id quod diximus. Ex quo patet quod non propter istam autoritatem: oportet ponere aliquam formam coæternam in prima materia, nec aliquam priuationem, sicut quidam conati sunt dicere. Nam materia non habet aliquam formam, nec aliquam priuationem sibi propriam, sed est in potentia indifferenter se habens ad quælibet formam, & ad quælibet priuationem. materia enim non est quid, nec quale, nec quatum, nec aliquid eorum quibus ens est determinatum, sed ut inquit Cömen. ibidem. 7. Meta. tex. cö. 8. materia est in potentia ad omnia decem prædicta, & ad omnes priuationes eorum, & in sui substantia nullam habet, neq; formam, nec formæ priuationem, sicut etiam superius ostendimus contra fingentes corpus de prædicamento substantiæ coæternum in prima materia. Et aduerte quod ut dicitur primo Physicorum principia generationis sunt tria, materia, forma, & priuatio: hoc intellige uniuersaliter respectu cuiuslibet generationis, siue sit generatio simpliciter, quemadmodum est in substantiis: siue sit generatio secundum quid, sicut est generatio in accidentibus.

Distinguitur casus & principia generationis.

Nam Arist. ibi tex. cö. 57. proponit se inuestigaturum principia generationis in communi. ubi lucidissimus Themistius, & Auer. in cömento exponunt per generationem in cömoni, tam illam quæ est in substantia, quam illam quæ est in accidentibus: & aduerte quod est differentia magna inter causas generationis, & inter principia generationis. Nam causas reales generationis sunt duæ tantum, uidelicet, materia, & agens seu motor. Sed principia generationis sunt tria, materia, forma, & priuatio: in plus enim est principium quæ causa, ut dicitur. 5. Meta. tex. cö. 1. Nam omnis causa principium. non omne autem principium causa. Nam priuatio principium est, sed non causa. Unde scire debes quod forma etiam dicitur generationis principium proprie loquendo, non tamen causa, ut ostendam. primum probat, quia generatio ut est quidam motus, seu mutatio requirit terminos duos oppositos, & requirit subiectum, quia transmutatio est actus transmutabilis inquantum transmutabile, tale autem materia est. termini autem sunt priuatio, & forma, quia generatio est transmutatio de non esse, ad esse. pro quo igitur generatio in sui intellectu, ex istis tribus intrinsece componitur, sicut & motus, qui teste Auer. 5. Physic. cö. 3. ex istis tribus in sua substantia componitur, uidelicet, subiecto, & termino à quo, & termino ad quem, non loquendo de causis extrinsecis, sicut est motor, & tempus. sic forma erit generationis principium. secundum quid dicitur ostenditur, quod forma est generationis causa, quia causa est ad cuius esse sequitur aliud, modo ad esse formæ in materia, cessat generatio. primo enim de Generatione, & corruptione tex. cö. 55. habitus præsentibus in materia, nondum generatur aliquid, sed iam est. Et hoc confirmatur pulchra autoritate Philosophi, & Cömen. in. 2. de Generatione, & corruptione. in tex. cö. 52. quod dicentes causam generationis materiam, rectius dicunt, cum dant causam transmutationis, inquantum est transmutationis principium. Alii autem non dant principium cöueniens transmutationis. Forma enim cum inuenitur, quiescit transmutatio. quomodo igitur potest esse causa transmutationis, & in esse reali istæ duæ sunt ueræ causæ generationis. uidelicet, materia, & motor, ut potes colligere. ex. 2. Physic. tex. cö. 72. & 1. de Generatione. tex. cö. 4. unde. 8. Physic. super hoc fundamento Arist. & Cömen. arguit quod si mobile semper fuit, & motor semper fuit, quare igitur motus non fuit semper. patet autem quod si alia causa esset realiter necessaria, ad causandum motum, quam mobile & motor, quod tunc argumentum eorum procederet ad insufficientiam. Forma autem, & finis, nõ sunt causa realis respectu generationis loquedo de fine generationis, nisi metaphorice, ut fatetur Aristot. in primo de Generatione & corruptione. tex. cö. 55. sic igitur intelligis, quomodo principia cuiuslibet generationis oportet semper permanere. Et quomodo principia cuiuslibet generationis sunt tria, materia, forma, & priuatio, quia in intellectu cuiuslibet generationis, cadunt termini, & subiectum: & cum hoc causæ reales cuiuslibet generationis sunt materia, & agens, seu motor, & ita uolo intelligi dicta materia, quantum ad hoc, si per his quæ dixi, dum essem inuor in cöcordantiis Auer. in primo de Generatione, & corruptione, super com. 4. & 5. in. 2. de Generatione, in com. 52. ubi. occulte tetigit istam solutionem, ubi dixi, quicquid sit de principis generationis in esse rationis, duæ tamen sunt causæ in esse reali. nunc autem declarado mentem meam, dico secus est de principis generationis loqui, secus de causis. principia tria sunt, causæ uero duæ, quia sumo causam, ad cuius esse sequitur aliud, non autem sumo causam, metaphorice causantem. Pro hoc uide tex. com. 24. 1. 2. Meta. Et aduerte etiam quod propositio sita propositio quæ dicit, quod principia oportet manere, quia non est ex aliis, nec ex alterutris, & quæcunq; sunt, sunt ex eis, ut dicitur. 4. Physic. text. cömen. 42. intelligitur in genere causæ materialis, & intrinsece, & per hoc tollitur initantia, de intelligentis, quæ sunt principia extrinseca, & remota, sicut diximus respectu sensibilibus generationibus, & corruptibilibus, principia autem quæ inuestigantur de generatione, in cömoni rerum naturalium, in Physicis sunt principia